

MEDEDELINGEN VAN HET GENOOTSCHAP

Bestuurswisseling

Op de najaarsvergadering van 1 november 1980 heeft ons lid drs. E.L. Ahlrichs afscheid genomen als bestuurslid van ons Genootschap. Vanaf voorjaar 1965 was hij reeds lid van ons bestuur; vanaf 1969 vervulde hij de functie van penningmeester. In deze 15 jaar heeft hij met grote inzet bijgedragen tot de vele werkzaamheden die een dergelijke functie met zich meebrengt. Het bestuur is hem daar dankbaar voor en hoopt op zijn blijvende actieve belangstelling voor ons Genootschap.

H.A.M. Snelders

Contributie

We willen u eraan herinneren dat de contributie van GeWiNa voor 1981 opnieuw is vastgesteld op f35,- voor gewone leden (voor studentleden f10,-). We zien uw bijdrage gaarne tegemoet op postgiro 91341 t.n.v. penningmeester genootschap GeWiNa te Gouda (Neemt u goede nota van het nieuwe adres?)

Tegelijk willen we van de gelegenheid gebruik maken u te vragen of de contributie over voorgaande jaren reeds door u voldaan is. Het aantal leden van GeWiNa is niet groot genoeg om met acceptgirokaarten te mogen werken, zodat we een dringend beroep doen op uw bereidwilligheid zelf initiatieven tot betaling te ontplooiën.

Bij voorbaat dank voor uw medewerking.

C. de Pater

Wisseling redactiesecretariaat

“Little do you know the toil, the pains
The daily, nightly racking of the brains
To range the thoughts, the matter to digest
To cull fit phrases and reject the rest”

Deze woorden van de achttiende eeuwse Engelse dichter Charles Churchill zijn geheel van toepassing op Drs. L.C. Palm, onze redactiesecretaris. Eerst die voortdurende ‘racking of the brains’ om artikelen te vergaren, dan het kuisen, polijsten, redigeren en persklaar maken. ‘To reject the rest’, ook helaas, omdat nu eenmaal niet elk ingezonden werkstuk past in het door ons aangegeven patroon. En tot slot de drukproefcorrecties waarna hij onverdroten de volgende ‘dummy’ weer onder handen nam.

Drie jaren lang heeft de heer Palm deze veeleisende, tijdverslindende taken op zich genomen als een ware ‘labour of love’.

Nu het Tijdschrift echter lóópt, heeft hij te kennen gegeven zich gedeeltelijk terug te trekken om zich vollediger aan zijn andere wetenschappelijke taken te kunnen wijden.

De redactie wil Drs. Palm danken voor de buitengewone inzet waarmee hij dit blad opwerkte tot het huidige peil.

Wij kunnen ons echter gelukkig prijzen uit het zelfde nest de heer Drs. C. Hakfoort te mogen begroeten, die het werk zal voortzetten. Het redactiesecretariaat blijft dus gevestigd: p/a Instituut voor Geschiedenis der Natuurwetenschappen, Janskerkhof 30, Utrecht.

G.T. Haneveld

D.A. Wittop Koning onderscheiden

Aan Dr. D.A. Wittop Koning werd in aanwezigheid van een groot aantal genodigden in Harderwijk op 20 november 1980 een Koninklijke onderscheiding uitgereikt.

Hierbij werd door Burgemeester Boeijen, voorzitter van het Stichtingsbestuur van het Veluws Museum van Oudheden, speciaal genoemd het vele werk in de adviescommissie van dit museum, gedurende meer dan 20 jaar, vooral op het gebied van de collectie over de Universiteit en de munten, die dank zij het werk van Wittop Koning zeer werd uitgebreid; zo werden o.a. toegevoegd de werken van de Harderwijkse drukkers uit de periode 1610-1815, terwijl de verzameling grafiek en prentbriefkaarten zodanig groeide, dat het Veluws museum thans als documentatiecentrum kan fungeren voor de gehele omtrek.

Voor de grote verdiensten op het gebied van de Openbare Verzamelingen van cultuur en kunst werd Wittop Koning de museum-medaille in zilver opgespeld door de heer Mr.Drs. R. Hotke, Directeur van de afdeling Kunst en Cultuur van het Ministerie van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk werk, waarbij naast het sinds 1937 verschenen grote aantal publicaties, ook het vele werk voor het Medisch-Pharmaceutisch Museum te Amsterdam, dat sinds 1949 werd verricht werd genoemd.

E.L. Ahlrichs

Agenda:

(De met een * gemerkte aankondigingen zijn voor de eerste maal opgenomen)

1981.

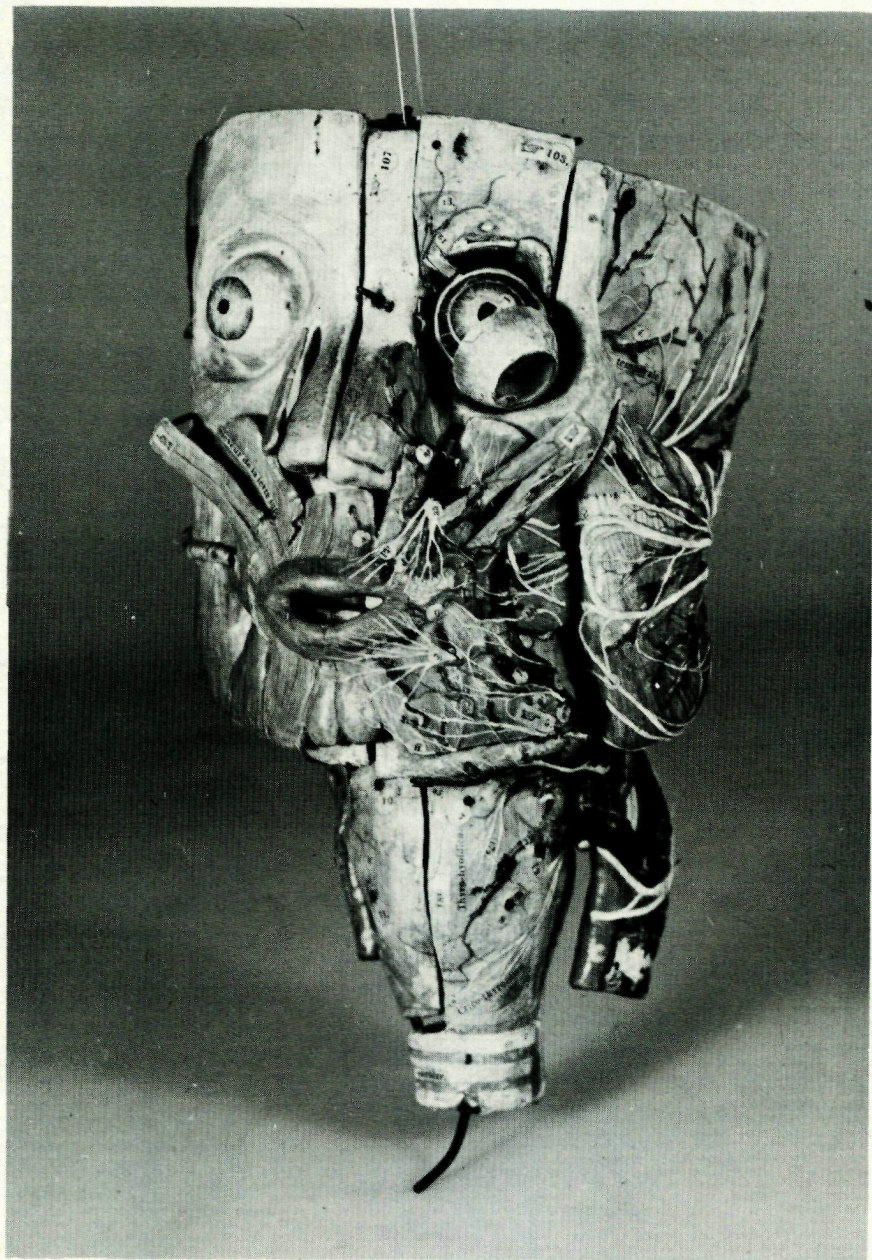
t/m mei: Tentoonstelling *De denkbeelden van Newton en Goethe over licht en kleur*. Utrechts Universiteitsmuseum, Trans 8, Utrecht; tel. 030-332114. Geopend werkdagen 10-17 uur. Za. en zo. gesloten.

- t/m 31 mei: Tentoonstelling *Net echt! De anatomische wereld van dr. Auzoux*. Museum Boerhaave, Steenstraat 1A, 2312 BS Leiden; tel. 071-123084. Geopend werkdagen en za. 10-17 uur, zo. 13-17 uur. (Zie hieronder.)
- 31 maart: Medisch-Historische Club, Instituut voor Geschiedenis der Geneeskunde, "Huize Heyendael", Geert Groteplein Noord 9, 6525 EZ Nijmegen. Prof. dr. A.A. Mossel, *Nobelprijswinnaar prof. Christiaan Eykman als preventief geneeskundige in de vakgebieden medische voedingsleer en waterhygiëne*. Aanvang: 20.00 uur.
- *4 en 5 april: Eerste Vlaams-Nederlandse Ontmoetingsdagen voor Industriële Archeologie, Provinciaal Automuseum te Houthalen, België. (Zie hieronder.)
- *28 april: VIIe Symposium 'Evolutie van het wetenschappelijk denken', Universitaire Instelling Antwerpen, België. (Zie hieronder.)
- 28 april: Medisch-Historische Club, Nijmegen, 20.00 uur. Dr. G.T. Haneveld, *Ayoervedische geneeskunde*.
- 2 mei: Voorjaarsvergadering Genootschap GeWiNa, Elburg.
- 9 mei: Vijftiende Medisch-Historische Dag, Medisch-Encyclopaedisch Instituut Vrije Universiteit, Van der Boechorststraat 7, 1081 BT Amsterdam. (Zie hieronder.)
- 26 mei: Medisch-Historische Club, Nijmegen, 20.00 uur. Dr. A.H.M. Kerkhoff, *Het Franse hospitaal te Bergen op Zoom, 1810-1814*.
- *26 augustus—3 september: Internationaal Congres voor Geschiedenis der Wetenschap, Boekarest, Roemenië. Aanmeldingsformulieren voor het congres en inlichtingen over een mogelijke goedkope groepsreis bij secretariaat GeWiNa, Helmhof 36, 2403 VN Alphen aan den Rijn.
- *29 september—2 oktober: Internationaal Congres voor Geschiedenis der Farmacie, Budapest. Inlichtingen: Kongressbüro Motesz, Postfach 32, H-1361 Budapest.

NET ECHT! De Anatomische Wereld van Dr. Auzoux

In het begin van de negentiende eeuw groeide de vraag naar modellen waarin gegevens over de bouw van het lichaam waren vastgelegd sterk. Eén van de oorzaken hiervan was de oprichting in die periode van klinische scholen, waar tal van studenten in de anatomie onderwezen moesten worden. Eenvoudig te hanteren modellen, die nog meer informatie bevatten dan de tot dan toe gangbare wasmodellen, leken daarom wenselijk. Voor dit probleem moest een oplossing gevonden worden. Deze bood zich aan in de vorm van anatomische modellen van *papier maché*, die minder kwetsbaar en

natuurgetrouwer zijn dan de voordien gebruikte. Een van de ontdekkers van het papier maché model was Louis Thomas Jerome Auzoux. Hij was aanvankelijk begonnen met het vervaardigen van modellen in was, maar hij had de nadelen daarvan al snel ingezien. Bij het zoeken naar een ander, minder kwetsbaar materiaal stuitte hij op een Franse poppenmaker, die de gezichten van zijn poppen zeer levensecht modelleerde uit papier maché. Dit materiaal was goedkoop en gemakkelijk te kleuren en te bewerken. In 1822 introduceerde Auzoux zijn eerste model bij de Académie du Médecine et de la Science. Hij oogstte onmiddellijk veel succes en hierdoor gestimuleerd is hij tot zijn dood in 1880 doorgestaan met het ontwerpen van steeds meer nieuwe typen. De modellen van Auzoux zijn gemakkelijk te herkennen aan de speciale kleuren van de verven die hij ontwikkelde. Behalve de verf zijn met name de koperen haakjes en oogjes die hij gebruikte om de onderdelen te verbinden, kenmerkend. In de loop van de jaren kreeg Auzoux steeds talrijker orders een model te maken van het menselijk lichaam. In 1830 bracht hij een levensgroot model op de markt, dat uit 129 stukken bestond en waaraan 1115 anatomische onderdelen waren te onderscheiden. Een exemplaar van zo'n model, dat in de vorige eeuw werd aangekocht door de Rijksuniversiteit te Groningen, is een onderdeel van de tentoonstelling *NET ECHT: De Anatomische Wereld van Dr. Auzoux*. De 74 andere modellen, die variëren van de negen stadia van de zwangerschap tot het zenuwstelsel van een zeester en een sterk vergroot model van een bloedzuiger, zijn tot en met 31 mei 1981 te zien in het Museum Boerhaave, Steenstraat 1a, 2312 BS Leiden.

Industriële archeologie tussen België en Nederland

Op 4 en 5 april organiseert de Vlaamse Vereniging voor Industriële Archeologie ontmoetingsdagen voor geïnteresseerden in dit studiegebied. Op de eerste dag wordt aandacht besteed aan de stand van zaken in België en Nederland, alsmede aan de staal- en ijzerindustrie. Op de tweede dag is er gelegenheid de steenkoolmijn van Waterschei te bezoeken. Men kan dan ook een nog werkende mijn ondergronds zien, maar daarnaast wordt aandacht besteed aan de gevolgen van de mijnindustrie voor de bovengrondse bebouwing. De typische mijnwijken van Beringen, Zolder en Zwartberg geven hiervan een goede indruk. Op deze dag zullen ook bezoeken kunnen worden gebracht aan een aantal watermolens, stokerijen en brouwerijen, die voor een deel met stoommachines werden of worden geëxploiteerd.

De bedoeling van de studiedagen is de contacten tussen Noord en Zuid te verbeteren en ideeën uit te wisselen. Informatiestands en een open forum zullen hiertoe worden ingericht.

Voor inschrijving en inlichtingen over deze studiedagen wende men zich tot VVIA, Postbus 30, postkantoor Maria Hendrikaplein, 9000 Gent 12, België.

VIII Symposium 'Evolutie van het wetenschappelijk denken'

Op dinsdag 28 april 1981 zal aan de Universitaire Instelling te Antwerpen voor de zevende maal het symposium 'Evolutie van het wetenschappelijk denken' worden gehouden.

Zoals gebruikelijk behandelt in de voormiddag een spreker een algemeen onderwerp in verband met de geschiedenis der wetenschappen. Aansluitend worden er in parallelle sessies korte mededelingen gehouden over historische aspecten van de verschillende wetenschappelijke disciplines. De middag is gereserveerd voor drie hoofdlezingen, te weten:

14.45 uur: prof. dr. G.A. Lindeboom, "Boerhaave's plaats in de wetenschap en het wetenschappelijk denken".

16.00 uur: prof. dr. C. den Hartog, "Ontdekking der vitamines".

17.00 uur: prof. dr. J. Kistemaker, "Het ontstaan van exponentiële groeiprocessen".

Een gedetailleerd programma en andere inlichtingen zijn te verkrijgen bij prof. dr. H. Deelstra, Universitaire Instelling Antwerpen, Departement Farmaceutische Wetenschappen, Universiteitsplein 1, B-2610 Wilrijk-Antwerpen, België.

Medisch-Historische dag

De Vijftiende Medisch-Historische Dag zal gehouden worden op zaterdag, 9 mei 1981 in het Medisch Encyclopaedisch Instituut van de Vrije Universiteit, Van der Boechorststraat 7, 1081 BT Amsterdam. Aanvang: 10.30 uur.

Programma:

W.J. Mulder (Leiden), *J. Hoefftker, academisch instrumentmaker*. Dr. J.K.C. Rijsbosch (Harderwijk), *Aan de aarde toevertrouwd. Over Etruskische en oud-Romeinse graven in midden-Italië*. Prof. dr. G.A. Lindeboom, *Jacob Voegen van Engelen en zijn tijdschrift De Surinaamsche Artz (1786-1788)*. Dr. C.M. van Hoorn (Zierikzee), *Enkele mededelingen over de Natuur- en Geneeskundige Correspondentie-Sociëteit, 1779-1795*. Dr. A.H. Bosman-Jelgersma (Oegstgeest), *De functie van de hofapotheker*. Dr. F.J. Schmidt (Hamm), *Medizinischer Bücher niederländischen Autoren in deutschen Privatbibliotheken*. Dr. H. Beukers (Leiden), *Hartog Jacob Hamburger (1859-1924)*.

Deelneming (lunch inbegrepen) na overmaking (gaarne vóór 25 april a.s.) van f 20,— op postgiro 1135214, t.n.v. Stichting Historia Medicinae, Mr. F.A. van Hallweg 114, 1181 ZW Amstelveen met vermelding: Med. Hist. Dag (MHD).